

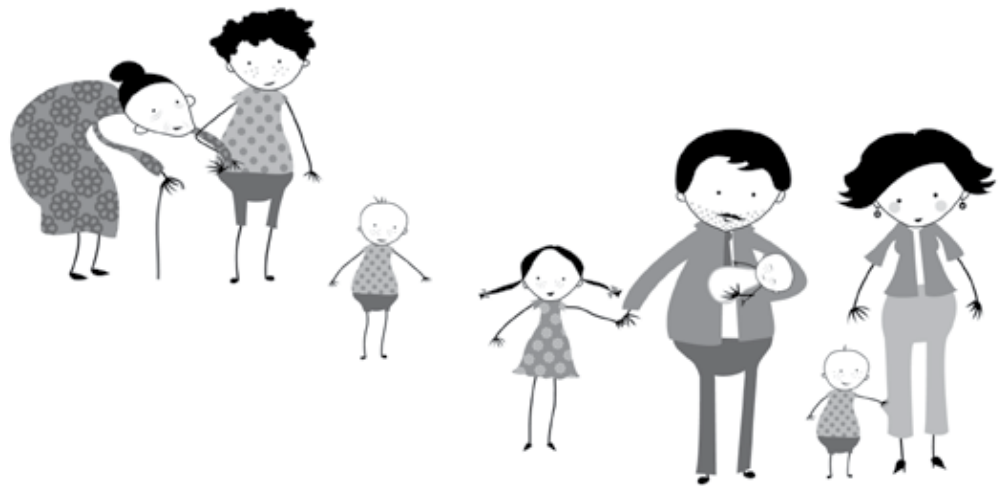
ΜΙΚΡΗ ΠΥΞΙΔΑ compasito

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

6. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η οικογένεια είναι η φυσική και θεμελιώδης μονάδα ομάδας της κοινωνίας και δικαιούται προστασία από την κοινωνία και το Κράτος. Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Άρθρο 16. 3

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ) αναγνωρίζει την οικογένεια ως την φυσική ύπαρξη, που προστατεύει καλύτερα τα παιδιά και παρέχει τις συνθήκες για την υγιή ανάπτυξή τους. Το παιδί έχει δικαίωμα σε φροντίδα, ασφάλεια και σε μια ανατροφή που να σέβεται την προσωπικότητα και την ατομικότητά του. Το Άρθρο 3 της ΣΔΠ δηλώνει ότι η καθοδήγηση των γονιών, θα πρέπει να είναι για τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού.

Κάθε παιδί έχει το δικαίωμα να γνωρίζει και να φροντίζεται από τους γονείς του (Άρθρο 7). Η ΣΔΠ προσδίδει ευθύνες για την ευημερία του παιδιού στους γονείς του και το κράτος, με τα κράτη να είναι υποχρεωμένα, να αναγνωρίζουν ότι η κύρια υποχρέωση για την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού έγκειται στους γονείς (Άρθρο 5), και να λαμβάνουν διάφορα θετικά μέτρα για την υποστήριξη των γονιών στην εκτέλεση της υποχρέωσής τους (Άρθρο 18). Οι γονείς πρέπει επίσης να έχουν την κύρια υποχρέωση να διασφαλίσουν ότι το παιδί έχει ένα ικανοποιητικό πρότυπο ζωής, αλλά αν δεν είναι ικανοί να του το παρέχουν και να φροντίζουν το παιδί τους, τα κράτη έχουν την ευθύνη να βοηθήσουν ή να παρέμβουν. (Άρθρο 27).

Οι γονείς πρέπει να παρέχουν την κατάλληλη κατεύθυνση και καθοδήγηση για το παιδί τους, με τρόπο συνεπή προς τις **αναπτυσσόμενες ικανότητές** του, δηλαδή, αναγνωρίζοντας ότι, καθώς το παιδί μεγαλώνει, θα πρέπει να μπορεί να έχει ισχυρότερη γνώμη για προσωπικά ζητήματα (Άρθρο 14). Σύμφωνα με την ΣΔΠ, οι γονείς έχουν υποχρέωση να αντιμετωπίζουν το παιδί τους ως κοινωνικό μέλος και δικαιούχο στην αυτοτέλεια του ως άτομο και όχι απλά ως ιδιοκτησία τους.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ;

Επιπλέον με την 'παραδοσιακή' οικογένεια δυο παντρεμένων γονιών και των βιολογικών παιδιών τους, οι Ευρωπαίοι ζουν σε διάφορες οικογενειακές δομές όπως:

- Η διευρυμένη οικογένεια πολλών γενεών
- Η μονογονεϊκή οικογένεια, όπου ένας από τους γονείς απουσιάζει, είτε λόγω διαζυγίου, εγκατάλειψης ή άλλους λόγους

- Η ανάδοχη οικογένεια
- Η εκ νέου δημιουργία οικογένειας με ένα ετεροθαλή γονιό και ένα βιολογικό γονιό και μερικές φορές, βιολογικά αδέρφια ή ετεροθαλή αδέρφια
- Η de facto ένωση όταν δυο άτομα ζουν μαζί χωρίς να έχουν παντρευτεί
- Η οικογένεια με γονείς του ίδιου φύλου
- Η οικογένεια που αποτελείται από τα παιδιά και τους παππούδες και τις γιαγιάδες

Όλο και περισσότερο, τα παιδιά είναι πιο πιθανό να βιώσουν μεταβάσεις μεταξύ διαφορετικών οικογενειακών διαρρυθμίσεων ζωής, με το να ζουν με ένα γονιό ή με ανάδοχη οικογένεια. Ωστόσο, σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες τουλάχιστον δυο τρίτα των παιδιών ακόμη περνούν το μεγαλύτερο μέρος της παιδικής τους ηλικίας σε μια οικογένεια που αποτελείται και από τους δυο βιολογικούς γονείς.

Ανεξάρτητα σε ποια οικογενειακή δομή ζουν τα παιδιά, και οι δυο γονείς έχουν την αμοιβαία υποχρέωση να υποστηρίζουν και να φροντίζουν τα παιδιά τους, ακόμη και όταν χωρίσουν. Το Άρθρο 18 της ΣΔΠ αναγνωρίζει την ίση ευθύνη και των δυο γονιών για τη φροντίδα και ανατροφή των παιδιών τους. Διάφορες Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις εργάζονται για να βελτιώσουν τις πολιτικές τους που φροντίζουν για τις ανάγκες της οικογένειας και της ανατροφής των παιδιών, όπως την άδεια πατρότητας για τους πατεράδες και την παιδική φροντίδα για τους εργαζόμενους γονιούς. Η πρόνοια για ίσες ευκαιρίες για τα παιδιά, ανεξάρτητα με το φύλο τους, το καθεστώς ή την οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους, είναι σημαντική για την υποστήριξη των οικογενειών στις υποχρεώσεις της ανατροφής των παιδιών.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Οι οικογένειες στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις:

- **Εργαζόμενοι γονείς:** Όλο και περισσότερο και οι δυο γονείς δουλεύουν. Οι πολλές ώρες εργασίας και η σύγκρουση μεταξύ της δουλειάς και των οικογενειακών υποχρεώσεων παρουσιάζουν πολλά προβλήματα. Τουλάχιστον 10% των γονιών που ζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το 15% που ζουν στα νέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δηλώνουν ότι έχουν δυσκολία στο να εκπληρώνουν τις οικογενειακές υποχρεώσεις τους λόγω της υπερβολικής εργασίας, με τους γονείς που έχουν παιδιά κάτω των τριών ετών να δηλώνουν ότι έχουν τα περισσότερα προβλήματα.¹
- **Μονογονεϊκές οικογένειες:** Συνολικά γύρω στο 80% των παιδιών που ζουν σε Ευρωπαϊκές χώρες, ζουν και με τους δυο γονείς τους. Ωστόσο, το φάσμα διαφέρει σημαντικά, από περισσότερο από 90% στην Ελλάδα και Ιταλία, μέχρι λιγότερο από 70% στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτοί οι αριθμοί αντικατοπτρίζουν μια ισχυρή γεωγραφική διανομή με λιγότερο από 9% παιδιά στο Βέλγιο, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία να ζουν με ένα γονιό, καθώς ανέρχεται στο 15% στην Δανία, τη Φινλανδία, τη Νορβηγία και τη Σουηδία. Μεταξύ 10 και 15% των παιδιών ζουν με ένα γονιό στην Αυστρία, την Τσεχία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, την Ολλανδία, την Πολωνία και την Ελβετία.²

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει αναφερθεί σε αυτές τις προκλήσεις εκτενώς. Το 2006, η Επιτροπή Υπουργών εξέδωσε μια σύσταση στα κράτη μέλη για την πολιτική στήριξης της θετικής ανατροφής των παιδιών. Καθόρισε τη θετική ανατροφή ως «τη συμπεριφορά που βασίζεται στη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού που είναι η ανατροφή, η ενδυνάμωση, η απουσία βίας και που παρέχει αναγνώριση και καθοδήγηση, η οποία περιλαμβάνει την τοποθέτηση ορίων για να επιτρέψει την πλήρη ανάπτυξη του παιδιού». Η σύσταση επικεντρώνεται περαιτέρω στη σημασία:

- Της θετικής ανατροφής των παιδιών
- Των δημόσιων υπηρεσιών για τη στήριξη των γονιών
- Των υπηρεσιών για τους γονείς που βρίσκονται σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού
- Της δουλειάς και της ισορροπημένης οικογενειακής ζωής
- Των υπηρεσιών πρόληψης για την παιδική φροντίδα³

Επίσης, το 2006, το Συμβούλιο αναφέρθηκε στη θετική ανατροφή των παιδιών στη σύγχρονη Ευρώπη, ερευνώντας το ρόλο των γονιών όπως και της σωστής μεταχείρισης των παιδιών και της μη βίαιης ανατροφής. (Βλέπε Θέμα 13: Βία, σ. 290) Η έκθεση τόνισε αυτά τα στοιχεία ως τα πιο σημαντικά για τα παιδιά:

- **Τη βασική φροντίδα:** Εκπληρώνοντας τις σωματικές ανάγκες του παιδιού (π.χ. τροφή, ζεστασιά, στέγαση, καθαριότητα, κατάλληλο ρουχισμό και ιατρική περίθαλψη)

- **Διασφάλιση της ασφάλειας:** Η προστασία του παιδιού από βλάβη, τόσο έξω όσο και μέσα στο σπίτι·
- **Συναισθηματική ζεστασιά:** Η διασφάλιση ότι το παιδί λαμβάνει συναισθηματική στήριξη και νιώθει ότι εκτιμάται·
- **Διέγερση:** Η διέγερση του παιδιού για μάθηση και πνευματική ανάπτυξη μέσω της εμπλοκής του παιδιού και προώθηση των εκπαιδευτικών του ευκαιριών·
- **Καθοδήγηση και όρια:** Η οριοθέτηση και καθοδήγηση του παιδιού ως προς το πώς να συμπεριφέρεται σωστά·
- **Σταθερότητα:** Η σταθερή παροχή συναισθηματικής ζεστασιάς και η ανταπόκριση από τους ανθρώπους που είναι σημαντικοί για το παιδί.⁴

Η έκθεση αναγνώρισε ότι τα παιδιά μπορούν να χωρίσουν από τους γονείς τους για διάφορους λόγους: διαζύγιο, μετατόπιση των μελών της οικογένειας λόγω ταξιδιών ή πολέμου, θάνατος ενός από τους γονιούς, διακίνηση ή εγκατάλειψη. Ανεξάρτητα από την αιτία, τέτοιος χωρισμός μπορεί να επηρεάσει σε βάθος τα παιδιά, θέτοντας σε κίνδυνο την ευημερία τους, την εκπαίδευση και την ανάπτυξή τους. Γι' αυτό το λόγο, τα παιδιά έχουν δικαίωμα να παραμένουν με τις οικογένειές τους, εκτός από σοβαρές περιπτώσεις όπου το δικαστικό σώμα κρίνει ότι διασφαλίζεται το συμφέρον του παιδιού (Άρθρο 9).

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Μια θεμελιώδης αρχή της ΣΔΠ είναι η διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού. Αλλά ποιος αποφασίζει τι είναι καλύτερο; Για παράδειγμα, ποιος θα πρέπει να αποφασίζει κατά πόσο είναι για το συμφέρον του παιδιού να παραμείνει με ένα ανίκανο γονέα; Άλλα μέλη της οικογένειας; Το παιδί; Το κράτος; Ποιος άλλος;*

Ωστόσο, δεν είναι όλοι οι γονείς ικανοί ή πρόθυμοι να παρέχουν θετική ανατροφή στα παιδιά τους και δεν είναι όλα τα παιδιά που μπορούν να ωφεληθούν από το να ζουν με την οικογένεια τους. Το Άρθρο 20 της ΣΔΠ δηλώνει ότι,

Ένα παιδί που είτε προσωρινά ή μόνιμα στερείται το οικογενειακό του περιβάλλον, ή που για το συμφέρον του δεν του επιτρέπεται να παραμείνει σε αυτό το περιβάλλον, έχει δικαίωμα σε ειδική προστασία και βοήθεια από το Κράτος... [το οποίο θα πρέπει] να διασφαλίσει εναλλακτική φροντίδα για το παιδί.

Αυτά τα μέτρα χρησιμεύουν μόνο σε ακραίες περιπτώσεις. Σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, το σύστημα παιδικής προστασίας και τα ιδρύματα παιδικής φροντίδας παρέχουν υψηλής ποιότητας συνθήκες ζωής για τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο. Ωστόσο, σε μερικές χώρες πολλά παιδιά μπαίνουν σε ιδρύματα χωρίς λόγο και για πολύ καιρό. Τα παιδιά που ζουν εκτός της οικογένειάς τους ή χωρίς φροντίδα από τους γονείς τους είναι πιο ευάλωτα στις διακρίσεις, την κακοποίηση και την εκμετάλλευση, όπως και στην συναισθηματική και κοινωνική βλάβη λόγω αμέλειας.

Οι πρόνοιες για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών χρειάζονται μεγαλύτερη προσοχή, και περιλαμβάνει τυπική και μη τυπική μέριμνα, φροντίδα από τους συγγενείς και υιοθεσία. Οι κοινωνικές υπηρεσίες της κοινότητας, όπως η ημερήσια φροντίδα, η εκπαίδευση για την ανατροφή των παιδιών και η στήριξη στο σπίτι, χρειάζονται επίσης για να ενδυναμώσουν την ικανότητα και των δυο γονιών και των διευρυμένων οικογενειών, όπως και των κοινοτήτων που φροντίζουν, για τα παιδιά των οποίων οι γονείς δεν είναι διαθέσιμοι.

Πολλές πόλεις στην Ευρώπη έχουν παιδιά του δρόμου. Είναι φανερά- ζουν και εργάζονται στους δρόμους- κι όμως δεν υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα σχετικά με την ταυτότητά τους και τους αριθμούς, καθιστώντας υπερβολικά δύσκολο για τις αρχές να διασφαλίσουν ότι αυτά τα παιδιά λαμβάνουν τη ζωτική υγειονομική περίθαλψη ή την εκπαίδευση που χρειάζονται και την ασφάλεια που θα τους κρατήσει μακριά από οποιονδήποτε κίνδυνο. Είναι επίσης αόρατα, επειδή πολλοί άνθρωποι επιλέγουν να αγνοούν αυτά τα παιδιά που αντιπροσωπεύουν τις φυσικές ενσωματώσεις του χειρότερου είδους αποτυχίας για τις κοινωνίες μας. Το πρόβλημα είναι παγκόσμιο και κλιμακώνεται, και είναι αποτέλεσμα της φτώχειας, της αποσύνθεσης της οικογένειας, της σωματικής και της πνευματικής κακοποίησης, της εγκατάλειψης, της αμέλειας και της κοινωνικής αναταραχής. Τα παιδιά του δρόμου είναι ευάλωτα. Η πορνεία, το σωματεμπόριο, το έγκλημα, τα ναρκωτικά, η βία των συμμοριών και ακόμη και η αστυνομική βία είναι όλα πραγματικοί κίνδυνοι για πολλούς· για άλλους είναι ήδη πραγματικότητα.

ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Όταν συζητούν με τα παιδιά ερωτήματα που αφορούν την οικογένεια, οι συντονιστές θα πρέπει να αποφεύγουν οποιαδήποτε στερεοτυπική συμπεριφορά ή προσδοκία που να αφορά τις διάφορες μορφές οικογένειας. Τα παιδιά πρέπει να κατανοούν και να αποδέχονται οποιοσδήποτε μορφές οικογένειας και να αναπτύσσουν αισθήματα ενσυναίσθησης και αλληλεγγύης μεταξύ τους. Είναι ένας σημαντικός στόχος να μαθαίνουν τα παιδιά για τα δικαιώματα τους στην οικογένεια, όπως τη συμμετοχή και την απουσία της βίας.

Η συζήτηση για την οικογενειακή ζωή μπορεί να φέρει στην επιφάνεια συγκρούσιμα συναισθήματα για μερικά παιδιά, ιδιαίτερα στους έφηβους. Η διαβούλευση με τους γονείς και τους φροντιστές μπορεί να βοηθήσει, εκτός από τις καταστάσεις όπου η ενδοοικογενειακή βία έχει αποκαλυφθεί κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι σημαντικό να κατανοήσουν τα παιδιά ότι δεν είναι υπεύθυνα για την κακοποίηση, συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής κακοποίησης και θα πρέπει να ενθαρρύνονται να συζητούν αυτά τα προβλήματα με φίλους και ενήλικες από το περιβάλλον τους που μπορούν να τους βοηθήσουν (Βλέπε Θέμα 13, Βία, σ. 290).

ΣΧΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα προστατεύει την 'προσωπική και οικογενειακή ζωή, το σπίτι και την αλληλογραφία' όλων από την παρέμβαση του κράτους. Αυτό το δικαίωμα δίνει έμφαση στη σημασία της προστασίας του οικογενειακού κύκλου, της κοινωνικής μονάδας που φροντίζει τα παιδιά μέχρι την ενηλικίωσή τους.

Το Άρθρο 16 της αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Χάρτας προστατεύει τα δικαιώματα των παιδιών ως μέλη της οικογένειας:

Η οικογένεια ως η βασική μονάδα της κοινωνίας έχει το δικαίωμα στην κατάλληλη κοινωνική, νομική και οικονομική προστασία για να διασφαλιστεί η πλήρης ανάπτυξή της».

Υπάρχουν άλλες συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών αν έχουν γεννηθεί εκτός γάμου ή όταν έχουν υιοθετηθεί. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών εγγυάται τα δικαιώματα των παιδιών και τη διασφάλιση των συμφερόντων τους σε νομικές διαδικασίες.

ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ

Η **Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** διακηρύττει ότι η οικογένεια ως τη «φυσική και θεμελιώδη ομαδική μονάδα της κοινωνίας που έχει δικαίωμα να προστατεύεται από την κοινωνία και το Κράτος» (Άρθρο 16). Η Διακήρυξη δηλώνει την οικογένεια ως ένα από τους συγκεκριμένους τομείς της ζωής, στον οποίο όλοι έχουν δικαίωμα στην ελευθερία από την αυθαιρεσία (Άρθρο 12). Επίσης, δίνει το δικαίωμα σε όλους «να παντρεύονται και να δημιουργούν μια οικογένεια» (Άρθρο 16). Η Διακήρυξη κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα μπορεί να ορίσει ως οικογένεια πολλούς διαφορετικούς συνδυασμούς, πέρα της παραδοσιακής οικογένειας με τους δυο γονείς και τα βιολογικά παιδιά τους.

Η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού** δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη σημασία της οικογένειας, δηλώνοντας στο Προοίμιο της, ότι δεν είναι μόνο μια θεμελιώδης ομάδα της κοινωνίας, αλλά είναι και το «φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της και ιδιαίτερα των παιδιών» και συνιστά το οικογενειακό περιβάλλον για «την πλήρη και αρμονική ανάπτυξη» της προσωπικότητας του παιδιού.

Η Σύμβαση έχει λεπτομερείς πρόνοιες για το παιδί που χωρίζεται από την οικογένεια του για διάφορους λόγους, ενθαρρύνει την επανασύνδεση της οικογένειας και αναγνωρίζει ότι σε μερικές περιπτώσεις το συμφέρον του παιδιού είναι να χωρίσει από μια οικογένεια που δεν μπορεί ή που δε θέλει να φροντίσει ικανοποιητικά το παιδί (Άρθρα

9,10,20,21 και 22). Ωστόσο, οι γονείς ενός παιδιού είναι πολύ σημαντικοί. Το κράτος πρέπει να «σέβεται τις υποχρεώσεις, τα δικαιώματα και τις ευθύνες των γονιών ή, όπου εφαρμόζεται, των μελών της διευρυμένης οικογένειας ή της κοινότητας» (Άρθρο 5). Η σημαντικότητα της οικογένειας για τον καθορισμό της ταυτότητας ενός παιδιού αναγνωρίζεται στο Άρθρο 7 και με το εγγενές δικαίωμα του παιδιού «να γνωρίζει και να φροντίζεται από τους γονείς του/της» (Άρθρο 7). Στους γονείς δίνεται η κύρια υποχρέωση για την ανατροφή, την ανάπτυξη και την οικονομική στήριξη του παιδιού, ακολουθώντας την αρχή «ότι και οι δυο γονείς έχουν κοινή υποχρέωση για την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού» (Άρθρα 18 και 27). Ωστόσο, όταν οι γονείς δε μπορούν να παρέχουν ικανοποιητική φροντίδα για το παιδί τους, το κράτος πρέπει να τους βοηθήσει (Άρθρο 18.2).

Όπως και με την ΟΔΔΑ, η Σύμβαση των Παιδιών απαγορεύει «την παρέμβαση στην προσωπική ζωή του παιδιού, της οικογένειας και του σπιτιού αλλά επίσης και των επιθέσεων κατά της τιμής του, μια επιβεβαίωση της εγγενούς αξιοπρέπειας του παιδιού» (Άρθρο 16). Περαιτέρω, το παιδί έχει δικαίωμα σε μια εκπαίδευση που να ενθαρρύνει «το σεβασμό για τους γονείς του παιδιού, την πολιτισμική του ταυτότητα, τη γλώσσα και τις αξίες» (Άρθρο 29.γ).

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Changes in Parenting: Children Today, Parents Tomorrow, Conference of European Ministers Responsible for Family Affairs, Final Communiqué: Lisbon, Συμβούλιο της Ευρώπης, Μάιος 2006: www.coe.int/t/dg3/youthfamily/source/2006minconFinaldeclaration_en.pdf
- Child Poverty in Respective: An overview of child well-being in rich countries: UNICEF Innocenti Research Centre, Florence, 2007: www.unicef-icdc.org/publications/pdf/rc7_eng.pdf
- Child Protection Information Sheet: Children Without Parental Care: UNICEF, Μάης 2006: www.unicef.org/protection/files/Parental_Care.pdf
- Daly, Mary, ed., Parenting in contemporary Europe: a positive approach: Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007.
- Explanatory Report on Policy to Support Positive Parenting, 983 Meeting of European Committee for Social Cohesion, CM (2006) add: Συμβούλιο της Ευρώπης, Δεκέμβρης 2006:
- Flaquer, Lluís, Poverty in Southern Europe: Barcelona, Institute of Childhood and Urban World, Sociology Department, Universitat Autònoma de Barcelona, 2005: http://devel.ciimu.org/webs/wellchi/reports/workshop_2/ww2_flaquer.pdf
- Hantaris, Linda; Pjilipov, Dimiter; Billari, Francesco C., Policy implications of changing family formation (Population studies No. 49): Συμβούλιο της Ευρώπης, 2006.
- Rights of Children at risk and care, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007.
- Krieger, Hubert, Family Life in Europe: Results of recent surveys on quality of life in Europe, Paper presented at the Irish Presidency conference 'Families, change and social policy in Europe', Dublin, May 2004: www.eurofound.europa.eu/docs/areas/populationandsociety/krieger040513.pdf
- Recommendation Rec (2006)19 of the Committee of Ministers to Member States on Policy to Support Positive Parenting: Συμβούλιο της Ευρώπης, 2006: <http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1073507&BackColourInternet=9999CC&BackColourIntranet=FFBB55&BackColourLogged=FFAC75>
- Which Are the Provisions in the Family Law that Foster Children's Well-being and Which Kind of Reforms Should Be Envisaged in this Respect?, Wellchi Network Workshop 2: Sofia, Institute For Legal Studies, Bulgarian Academy Of Sciences, 2005: www.ciimu.org/webs/wellchi/reports/workshop_2/w2_abstracts.pdf

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Krieger, Hubert, Family Life in Europe: Results of recent surveys on quality of life in Europe, Paper presented at the Irish Presidency conference 'Families, change and social policy in Europe', Dublin, May 2004.
2. Child Poverty in Respective: An overview of child well-being in rich countries: UNICEF Innocenti Research Centre, Florence, 2007.
3. Recommendation Rec (2006)19 of the Committee of Ministers to Member States on Policy to Support Positive Parenting: Συμβούλιο της Ευρώπης, 2006.
4. Explanatory Report on Policy to Support Positive Parenting, 983 Meeting of European Committee for Social Cohesion, CM (2006) add: Συμβούλιο της Ευρώπης, Δεκέμβρης 2006.